

עוד יותר. קולו נעשה היסטרי יותר, זרק בקושי יכלו שני חבריו לרסן אותו. ואז התערב מנהל-העבודה. "לך תקרא למשט"רה, הורה למשגיח. זה היסט, לך, לך!" האיץ בו המשגיח טיפס במעלה ההר, אל בנייני הקיבוץ.

"מה תעשה לו המשטרה?" שאל מישהו מהפועלים.

"שום דבר," השיב אחר, "אבל יזרקו אותו מהעבודה."

וכצעד ראשון: "קחו ממנו את הטוריה!" ציווה מנהל העבודה.

הזקן הבין שסכנה נוראה מאיימת עליו. הוא ניתלה ביאוש על כלי-העבודה. "אני רוצה לעבוד!" הוא צעק, "תן לי לעבוד!" והוא משך את הטוריה אליו בכוח.

ושוב שמעתי את מנהל הלישכה: הם זקוקים לעבודה.

אין חוכמות: אם יזרקו אותו מכאן לא יהיה לו מה לאכול.

"חברה! לחזור לעבודה! יאללה, לעבודה!" נשמע קול המשגיח.

המשטרה לא הופיעה. עסוקה מדי? או אולי המשגיח בכלל לא הזעיק אותה?

★ ★ ★

מקללים מהשמים

ששורת העוררים פתח ואמר: "ככה זה. השמש מחממת את הראש. העבודה מנמיכה על הנשמה, או אנשים מס' הגעים."

וכאילו שנוצר במשהו הקשור לי עניין, קרא לגבר שעזר את האדמה מסביב לשחיל הסמוך: "נו, מורי, מקללים אותך היום?"

"מורי" — תימני מוצק, בעל שיער שחור ופיאות מסולסלות ארוכות — לא ענה לי. הבנתי שזאת בדיחה פרטית ביניהם. אבל שכני קרא לי: "תזהר כשהוא עורך לידך. שלא תקבל עם הטוריה."

ושוב השאלה: "תגיד, מורי, לא מדברים איתך היום? לא מקללים אותך מלמעלה, מן השמים?"

מורי גילגל את עיניו כלפי מעלה ולא דיבר. "מקללים?"

בעל ההכשרה המצועעת

יוזקאל הוא בוגר בית-הספר החקלאי בעין כרם. אלא שאז לא חשב זהרור כי יקבור את הידע שהוא רוכש שם בבורות של שתילי יער של הקרן-הקיימת. בתמונה הוא נראה בשעת ארוחת-בוקר בן ה'22 יכול להתנאות בהכשרה מיוחדת לעבודתו הנוכחית:

כי מישהו הדליק מבעוד מועד מדורה קטנה, וכל מי שרצה הרתיח עתה מים ליה. ערב צאתי ליום-העבודה הראשון שלי, עבדתי במערכת עד שעה ארבע לפנות בוקר. לכן הכינה לי אשתי אוכל בשביל יום ה' מחרת.

יציאתי לירושלים בחמש לפנות בוקר. לי מעין הזהירות העפתי מבט חטוף על מה שהכינה לי. מצאתי מה שהייתי לוקח לי כמה דקות של שקט, כשנקישות הטוריות חותכות את הדממה. ושוב: "מורי, יש ילדה קטנה בת 13. יפה. מעונייני?"

מורי לא ענה. רק היפנה לרגע את ראשו, כאילו עקץ אותו זבוב טורדני. "נו, מורי, מה אתה אומר?" הפעם אפילו לא סובב את ראשו. הוא נראה כולו דרוך — כלפי מעלה. האזין

ופרץ בצחוק. האחרים אפילו לא חייכו. הם כבר הכירו את הבדיחה.

★ ★ ★

פסח — טוב או לא טוב?

פסח מתקרב. זה טוב או לא טוב? בחולה-המועד לא עובדים בקרן קיימת. כלומר: זה לא טוב. כי אם אין עבודה, אין לחם.

„אם לא אוכל לפרנס את ילדי מעבודה — אז שימותו!”

"הלכתי לקנות מצות. ארבע חבילות — שמונה לירות ועשרים גרוש."

"עבדים היינו לאשכול בארץ ישראל." "איך הם רוצים שנחיה? איך הם רוצים שנוציא את כל הכסף הזה, אם נותנים לנו 200 לירות לחודש?"

"למה שילמת בשביל המצות? אתה יכול לקבל חנימ, מועד הקהילה."

"מאיפה?" "מועד הקהילה. אני יכול להראות לך כשנחזור."

"לא, חביבי, אני פועל, לא קבצן. את ה' המצות שיתנו למי שלא יכול לעבוד. אני נולדתי בארץ הזאת, ואני כל החיים לא לק' חתי גרוש נדבה. אני לא רוצה הרבה. יש לי אשה ושני ילדים, ואנחנו חיים בחדר אחד. זה מספיק לי. רק שיתנו לי לעבוד בכבוד." הפסקה.

"אם לא אוכל לפרנס את הילדים שלי מעבודה — אז שימותו מרעב!"

★ ★ ★

הצבא הגדל

לפני שנה הועסקו בסך-הכל 3000 פועלים בעבודות יזומות. המיקרים הי' קשים הקבועים. "הדפוקים". עכשיו ער' בדים 18 אלף פועלים בעבודות יזומות.

בעוד חודש יסתיים הקטיף. פועלים חקי' לאיים פשוטים יישארו בלי עבודה. פועלים מקצועיים, העובדים כיום במפעלי מזון, ייפלטו החוצה. פקידים וחנוונים קטנים יח' פשו פרנסה חודשה.

לכן יגיע מספר פועלי הדחק, בעוד חודש, ל-25 אלף.

לכמה מהם תהיה זו תחנה עגומה אך זמנית? לכמה תהיה זו כניסה מקוללת למעמד ה' דפוקים" הקבועים?

פיקניק של שבת: כמה פרוסות, מלפפונים, עגבניות, תפוחים.

"מייד יראו שאני לא פועל-דחק", החלסתי. השארתי בבית את הירקות והתפוחים הי' יקרים, ויצאתי לעבודה מצוייד בלחם, גבי' נה ותפוחים. כאשר הגיעה שעת הארוחה הראשונה פרשתי את צידתי על דרך הצפר, כשם שעשו חברי-לעבודה.

שכני מימין הביא עמו חביתה, מלפפונים ועגבניות. שכני משמאל הוציא כמה תפ' חים. אכלתי את הגבינה היבשה, וחשבתני על המלפפונים שהשארתי בבית.

★ ★ ★

הסכנות וחובות

איך הם יכולים להרשות לעצמם תפריט כזה? מצאתי רק הסבר אחד: אלה אינם פועלי-דחק של ממש. הם אינם "דפוקים". הם בעלי-מקצוע, בני הישוב החתיק, או לי' פחות בני השכבות המסודרות-יחסית. הם אינם עובדים בייצור, ב'2 לירות נקי ליום. אבל הם לא התרגלו לפשר הדבר. הם זדיין לובשים את בגדיהם הקודמים, ואוכלים את תפריטם הקודם. זה הולך על חשבון ה' הסכנות, על חשבון חובות חדשים.

הם בודאי מקוים שמצב זה יחלוף. אבל השאלה ניקרה במוחי בלי הרף: האמנם הי' אמנם ישו בו כל אלה לרמת-מחיתם הרגילה, למקצועותיהם הטובים — או שמא נדונו להיות "דפוקים", שמעתה ישתכרו מעט, יוותרו על בגדים טובים, ויצאו לעבודה כש' בילקוטם לחם, גבינה ובצל?

אבל בשמש החמה לא חשבו חברי על הבעיות האלה. ואם חשבו — לא דיברו. להיפך: התלוצצו.

מישהו עבר לאורך השורה ושאל: "יש למישהו סכין?" איש לא ענה לו, למרות שיכולתי לראות לפחות תריסר סכינים. התנדבתי: "לי יש סכין." אז בוא נעשה לך ברית-מילה, השיב,

לקולות שאיש מאיתנו לא יכול היה לשמוע. כולו שקוע בגיהיטם הפרטי שלו. מישהו צעק: "חברה בוא לאכול!"

★ ★ ★

זחם וגבינה יבשה

לאורך הדרך, בין הטראסות, השארנו עם בוקר את תרמילינו. עכשיו הפכו שולי-הדרך לחדר-אוכל. גם למיטבת, בעצם.

אברהם וחיד אוהב לעבוד בקבלנות. את הזמן שהוא מרוויח בצורה זו הוא מנצל לעיבוד חקלקת האדמה הנמצאת ליד ביתו אשר בקאסטל. הוא מקווה להתקבל בקרוב כעובד קבוע במטבח או במכסה של בית-חולים הדסה.

החרוץ